TABLETA ÎNTRE LITERATURĂ ŞI JURNALISM

Rodica BULMAGA, Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării

It is presented specific of the tablet in press and the correlation between literature and journalism, in what manner it is written, by whom it was cultivated in the past and currently. Is also presented Arghezian tablet (in general) and the distinguishing features of Tudor Arghezi tablets. I mentioned essential characteristics of Constantin Tanase tablets (articles) published in the newspaper Timpul, in 2012-2013 and the tablets of Nicolae Dabija published weekly in Literatura şi Arta.

Specie publicistică de opinie, tableta reprezintă un articol de dimensiuni reduse destinat unui număr mare de cititori. Este o specie aflată la intersecţia jurnalismului cu literatura. De altfel, întreaga ei istorie explică şi justifică această situare, cel puţin în spaţiul românesc.

Din punct de vedere literar, exprimarea este foarte îngrijită, impecabilă, evitând stereotipiile. Aici, totul trebuie să surprindă şi să încânte cititorii, iar aspectul informativ va fi evitat, aşa că tableta nu are rolul de a-l informa pe cititor, ci de a-l impresiona. Titlurile surprinzătoare sunt scurte sau pot să conţină formule inedite. O altă trăsătură a tabletei este persistenţa ei în timp şi spaţiu, în sensul că titularul ei este mereu acelaşi şi că ea ocupă invariabil acelaşi loc, pe aceeaşi pagină a unei publicaţii. Tableta poate avea note critice, elemente satirice sau să realizeze o evocare cu accente lirice, sentimentale. Temele gravitează în jurul unor fapte care declanşează reacţii din partea jurnalistului şi mobilizează imaginaţia ambilor actanţi ai comunicării (autor şi receptor), toate acestea pentru a conduce, în final, la haz şi reflecţie. Finalul trebuie să fie, aşadar, în mod obligatoriu, neaşteptat, pentru a crea surpriză. Tableta este, ca atare, creaţia unui scriitor − Tudor Arghezi, dar a fost cultivată şi de alţi scriitori, precum George Călinescu, Geo Bogza, Fănuş Neagu, Mihai-Emilian Mancaş etc.

Tudor Arghezi este un maestru exclusiv, dar fără rival al stilului scris. Tableta argheziană este rezultatul deplinei corespondenţe dintre ritmul ideii şi dansul cuvintelor. Accentul exprimării cade exact pe cel al gândului exprimat. Scrierile argheziene, produse în plină vâltoare a frământărilor cotidiene, oferă cel mai izbitor exemplu de creaţie durabilă pe teme smulse din clocotul pasiunilor şi luptelor dintr-un anumit timp istoric. Arghezi transpune realitatea, valabilitatea ideilor prinse în rafinata ţesătură verbală a paginilor. Prin tabletele sale, propagă venerația pentru marea artă şi discreditarea imposturii. El nu numai că a creat această specie, dar i-a dat şi numele, printr-o subtilă asociere între dimensiunea redusă a respectivului articol şi forma sub care se prezintă anumite medicamente. Scurtimea textelor numite aşa nu a fost premeditată de marele poet, ci i-a fost impusă de dimensiunea, de asemenea, redusă, a propriei sale reviste, intitulată semnificativ „Bilete de papagal”, care a apărut începând cu 2 februarie 1928. În această revistă este subliniată responsabilitatea scriitorului faţă de ceea ce lasă în urma sa: „Un scriitor adevărat trebuie să aibă de la început ideea că scrie pe un material scump, pe aramă sau pe aur şi că nu trebuie să-l strice!’’.

Referindu-ne la tabletele publicistului T.Arghezi, menţionăm câteva de natură literar-culturală: *Eminescu, Pentru Caragiale, Admiratorii, Cocori, Frunze negre, Bunul samaritean, Talentul meu, Femeia cu copilul, O amintire, Tinerimea artistică.*

Tabletele comentate de noi confirmă, pe de o parte, diversitatea tematică (tablete politice, sociale, culturale), iar pe de altă parte, supleţea ei arhitecturală, libertatea autorului de a-şi exprima atitudinea cea mai adecvată faţă de problema abordată.

Urmaş al lui T.Arghezi, Constantin Tănase, un nume cunoscut al publicisticii din R. Moldova, exploatează din plin acest gen publicistico-literar, suscitând mereu interesul cititorului. Forța scrisului lui Constantin Tănase stă în spiritul său de observație, în claritatea mesajului, în discursul inteligibil şi în stilul metaforic, calități ce îl fac să fie înțeles şi apreciat atât de intelectuali, cât şi de publicul larg. Nu încape îndoială că scrierile sale au nu numai o valoare informativă sau analitică, ci şi una estetică.

Titlurile tabletelor sale, publicate în ziarul *Timpul*, sunt incitante şi provocatoare. Exemplificăm: *Republica Moldova – trăncănitoare; Cântă babele-n grădină: „Filat ne-a adus lumină"; Cealaltă Rusie a lui Putin sau R. Moldova şi „alternativa" rusă; Numai Filat ştie de ce moldovenii aşteaptă anotimpul vara; Dacă nu ştii ruseşte, nu eşti patriot moldovan! După alegerea lui N.Timofti, în RM nu a apărut un nou pol de putere; Unirea, contextul şi Garbuz-ul rusesc; Relațiile R. Moldova–România: „iluzii termice"; O istorie sinceră a rusificării oraşelor din RSS Moldovenească*; *Voi ați aruncat piatra în baltă, voi scoateți-o!*

Spre deosebire de T.Arghezi, care abordează mai mult subiecte legate de literatură, poezie, cultură, în genere, de omagierea unor personalități notorii, deşi atestăm şi tablete pe alte teme decât cele enumerate, Constantin Tănase, în tabletele sale, abordează mai mult teme de natură politică, acestea vizând situația politică din țară, elita politică, jocurile de culise ale politicienilor şi guvernanților etc.

Tabletele lui C.Tănase se caracterizează prin acelaşi umor arghezian. Autorul foloseşte, de asemenea, ironia, parabola, metafora, eufemismul, relatarea la persoana I, ca modalități de exprimare. De fapt, el este un continuator al lui T. Arghezi, care susținea că tableta trebuie să dezarmeze adversarul sau pe cel vizat.

Un alt continuator al lui Arghezi în ceea ce priveşte explorarea tabletei ca gen publicistic este şi Nicolae Dabija – una dintre proeminentele personalități din R. Moldova. Tabletele sale, care apar în fiecare zi de joi în *Literatura şi Arta*, constituie o pagină aparte a publicisticii scriitorului, în particular, şi a celei din republică, în general.

Astfel, un exemplu concludent îl servesc şi tabletele scriitorului analizate de noi atât din perspectivă tematică, cât şi din cea a particularităților de stil. Lucrări publicate în *Literatura şi arta*: *1812, anul când s-au pus gratii la cer; Basarabia, între gulaguri şi şanse; Eroi şi antieroi; Drumuri basarabene; Laşitatea ca politică națională; Creiere prăfuite; Sfântul Dracula; Părintele Iustin Pârvu, un sfânt viu; Troleibuzul plin cu oi...; O oră astrală a neamului.*

În aceste tablete, autorul abordează teme majore: istoria, neamul şi limba română, destinul Basarabiei şi al basarabenilor etc. Într-o manieră satirică şi critică, autorul consemnează fapte, evenimente din realitățile noastre, scoțând în evidență naivitatea unor persoane din societate, limbajul cetățenilor lipsiți

de demnitate, mediocritatea, mancurtismul, impostura, incapacitatea guvernanților de a soluționa problemele stringente etc.

În concluzie, menționăm că tableta este o creație autentică a scriitorului, care ne îndeamnă să analizăm un fapt, să medităm asupra lui. Cititorul informat poate trage unele concluzii, poate fi sau nu de acord cu autorul, căci acesta se pronunță asupra fenomenului prin intermediul unor considerații liber-subiective, creând un stil atractiv-dezinvolt.

Tableta poate fi şi jurnalism, şi literatură. Ceea le apropie este caracterul ei critic, ironic, sarcastic şi, nu în ultimul rând, atenuarea caracterului forțat al afirmațiilor. Având o varietate tematică, tableta este un semnal de alarmă ce combină, într-un dozaj echilibrat, umorul şi sensibilitatea.

T.Arghezi a impus tableta definitiv în scrisul românesc, iar scriitorii menționați rămân a fi continuatori ai acestui gen publicistic.

Referințe:

1. ANGHELESCU, M., IONESCU, C., LĂZĂRESCU, G. *Dicționar de termeni literari*. Bucureşti: Garamond.
2. ARGHEZI, T. *Tablete de Cronicar*. Prefață de D.Micu. Bucureşti: Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1960.
3. BALOTĂ, N. *Opera lui Tudor Arghezi*. Bucureşti: Eminescu, 1979.
4. *Literatura şi Arta*, 24 noiembrie 2011, nr. 47; 19 ianuarie, nr. 3; 26 ianuarie 2012, nr. 4; 22 martie 2012, nr. 12; 10 mai 2012, nr. 19; 17 mai, nr. 20; 8 noiembrie 2012, nr. 45; 15 noiembrie 2012, nr. 46; 22 noiembrie 2012, nr. 47; 27 decembrie, nr. 52.
5. SIMION, E. *Prefață la Tudor Arghezi. Opere, Versuri*. Bucureşti: Univers Enciclopedic, 2000.
6. *Timpul*. 30 ianuarie 2012; 1 martie 2012; 7 martie 2012; 23 martie 2012; 27 martie 2012; 10 aprilie 2012; 18 aprilie 2012; 26 februarie 2.